

‘Energiesector is bereid biomassastromen eerst aan andere sectoren beschikbaar te stellen’

De Commissie Corbey heeft begin mei onder de titel ‘Drie maal duurzaam’ een advies over duurzame bij- en meestook van vaste biomassa uitgebracht. Sinds de verschijning van het rapport en de organisatie van rondetafels om tot een Nationaal Energieakkoord te komen, staat het onderwerp volop in de belangstelling. Biobased Economy Magazine maakte ‘een rondje langs de velden’ en vroeg naar het standpunt van vertegenwoordigers van Greenpeace, Natuur & Milieu, IUCN, Energie-Nederland en het Planbureau voor de Leefomgeving.

Maarten Hajer, directeur van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL):

‘Nederland loopt momenteel achter bij de realisatie van de Europese 2020-doelen. 2020 is bovendien pas een tussentijdse stap naar 2030 en uiteindelijk 2050 wanneer er een koolstof-arme economie moet zijn. Als wij nu niet met grote urgentie aan die ambities gaan werken, gaan we het doel absoluut niet halen om in 2050 tachtig procent minder CO₂-uitstoot te hebben. Er wordt wel gewerkt aan de doelstellingen, maar niet hard genoeg en er gebeuren dingen die wij niet verwacht hadden. Zo is de CO₂-prijs ontzettend laag en het in Amerika gevonden schaliegas leidt tot goedkope kolenexport naar Nederland.

Om een ommekeer te bewerkstelligen pleit het PBL samen met Ecofys – wij hebben gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd – voor meer energie-innovatie. In het rapport hebben wij onze gedachten over de te volgen weg voor Europa – en voor Nederland in het bijzonder – uiteengezet. Europa draagt wereld maar voor elf procent bij aan de CO₂-emissies. Het ontwikkelen van technologieën die in de gehele wereld benut kunnen worden voor de reductie van de uitstoot, zou leiden tot een fantastisch exportproducten. Daar zijn wij als land echter nu niet mee bezig. Wij stimuleren de bijstook om kolencentrales te verduurzamen. Dat is heel ouderwets. Je laat zeer grote boten met kolen uit Amerika komen en die stoppen wij in centrales en verbranden vervolgens de kolen. In feite is dat zo’n beetje het verschroeien van geld. Iedere euro die je daar namelijk aan uitgeeft, geef je immers niet uit technologieën die wij na 2030 nodig hebben. Ik vind zelf dat

het dus geen goede keuze is om geld in de bijstook van biomassa te stoppen. Wij moeten veel meer de koppeling naar economische structuurversterking maken. Europa kan marktleider worden in technologie voor biomassaconversie, maar dan moet je de gevestigde belangen en oude economie heroverwegen en geld stoppen in innovatie.’

Marieke Hartevelde, senior advisor biobased economy bij IUCN NL:

‘De overheid zou de bijstook van biomassa niet moeten subsidiëren. Bijstook houdt innovatie in de energiesector tegen omdat het kolencentrales rendabeler maakt. Bovendien staat niet eens vast dat de bijstook van biomassa klimaatwinst oplevert. Uit Europese studies blijkt zelfs dat het op korte termijn neutraal of negatief uitpakt voor broeikasgas emissies. Dat komt onder andere omdat er op dit moment geen duurzaamheidseisen voor de bijstook van biomassa bestaan, zoals voor biobrandstoffen wel het geval is. Het ontbreken van duurzaamheidseisen brengt risico’s met zich mee en leidt in sommige gevallen zelfs tot de kap van bossen. Dit verdient per direct de aandacht van de overheid. Naast deze negatieve effecten is het ook zo dat bijstook geen optimale benutting van biomassa is. IUCN NL is voorstander van de totstandkoming van een duurzame biobased economy, waarbij biomassa zo hoogwaardig mogelijk toegepast wordt. Hier is op een heleboel punten winst te behalen. Er zijn veel toepassingen waarin biomassa slimmer kan worden ingezet dan in bijstook, bijvoorbeeld in de bouwsector. Energiebedrijven die claimen dat de bijstook noodzaak is om een infrastructuur voor de

biobased economy te creëren, hebben het niet bij het juiste eind. Bijstook draagt niet of slechts zeer beperkt bij aan de totstandkoming van een Nederlandse biobased economy infrastructuur. En de oplossing? ‘Het is de vraag of die binnenkort gevonden wordt bij de SER-onderhandelingen over het energieakkoord. Een oplossing ligt mijn inziens in het maken van afspraken over tot wanneer bijstook van biomassa in kolencentrales wordt toegestaan. Mits hiervoor gecertificeerd duurzame biomassa wordt gebruikt. De bijstook moet vervolgens uit gefaseerd worden en plaats maken voor slimme innovatieve oplossingen zoals windkracht en zonne-energie. Ik ben overtuigd dat ook de energiemaatschappijen begrijpen dat de bijstook van biomassa geen oplossing voor de lange termijn is.

Sjoerd Marbus van Energie-Nederland, dat belangenbehartiger is van vrijwel alle energiebedrijven die actief zijn op de Nederlandse markt (van energieproducenten tot -handelaren en leveringsbedrijven).

‘De inzet van biomassa kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzamingsopgave waar Nederland voor staat. De kabinetsdoelstelling van zestien procent duurzame energie in 2020 betekent dat vijftien procent van de elektriciteitsproductie in 2020 duurzaam is. Dit komt voort uit het feit dat verduurzamingsmogelijkheden voor warmte en vervoer beperkt zijn. De inzet van biomassa is bij het realiseren van de doelstellingen een relatief goedkope manier van verduurzaming. Als je puur economisch redeneert zou je biomassa zo veel mogelijk willen inzetten om het aandeel duurzame energie te vergroten. Het overheidsdoel voor duurzame energie wordt dan tegen de laag-

Belangrijkste aanbevelingen Commissie Corbey

In het rapport 'Drie maal duurzaam' doet de commissie Corbey drie aanbevelingen:

1. Neem verantwoordelijkheid voor duurzaamheid van biomassa door in Europees verband te pleiten voor vastlegging van onderstaande duurzaamheidscriteria.
2. De Commissie Corbey vindt dat duurzaamheidscriteria minimaal moeten ingaan op de volgende aspecten: reductie van netto broeikasgasemissies; op termijn zal carbon debt moeten worden meegenomen in de berekening van dit reductiepercentage; garantie dat biomassa niet van illegale ontbossing komt; principes voor duurzaam bosbeheer (bijvoorbeeld FSC, PEFC, SFI) moeten geïmplementeerd worden.
3. Stimuleer efficiënte inzet van biomassa en maak daarom de doelstelling voor bio-elektriciteit niet te hoog. Duurzame biomassa is immers schaars.

ste maatschappelijke kosten gerealiseerd. Je moet echter breder kijken dan dat: de herkomst moet verantwoord zijn. Energie-Nederland ondersteunt de duurzaamheidscriteria die voor biomassa gelden. Uiteindelijk is de inzet een maatschappelijk vraagstuk, waarbij 'schoon' en 'betaalbaar' en 'beschikbaar' tegen elkaar moeten worden afgewogen. Als het de maatschappelijke wens is de duurzaamheidsdoelen vooral met windenergie te realiseren worden de kosten hoger.

De bijstook van biomassa draagt wezenlijk bij aan het creëren van een infrastructuur voor de biobased economy. Die logistieke infrastructuur

ontstaat als het ware vanzelf zodra biomassa in grote mate beschikbaar moet zijn. De energiesector is bereid de biomassastromen die kunnen worden meegestookt ook eerst aan andere sectoren beschikbaar te stellen, zodat de hoogwaardige biomassa ook hoogwaardig wordt benut. Dus de chemie is als eerste aan de beurt voor hun behoefte, daarna de papierindustrie voor de vezels. De energiebranche kan vervolgens de reststroom meestoken met kolen.'

Willem Wiskerke, campagneleider bio-energie bij Greenpeace Nederland:

'Greenpeace is in principe tegen bijstook in kolencentrales. Niet omdat wij tegen bio-energie zijn, maar kolencentrales wil je in verband met hun hoge CO₂-uitstoot zo snel mogelijk laten verdwijnen. Vreemd genoeg dreigt in Nederland via subsidie de business case van kolencentrales juist te worden verbeterd. Wij zien kolenstroom met biomassa daarom niet als groene stroom. Dat staat nog los van de vraag of de biomassa duurzaam geproduceerd is. De beschikbaarheid van duurzame biomassa is beperkt. In het verleden werd in potentieelstudies aangenomen dat biomassa nagenoeg onbeperkt beschikbaar zou zijn. Men ging ten onrechte uit van technische beschikbaarheid en van achter de bureaus werd berekend hoeveel biomassa je wereldwijd zou kunnen produceren. In de praktijk blijken in de land- en bosbouw economie ongewenste en oncontroleerbare effecten op te treden als je in deze economieën een grote additionele vraag naar biomassa toevoegt. Op die manier krijg je een ongewenste concurrentiestrijd om biomassa. Nu al zien we dat in Noord Amerika hele bomen worden verwerkt tot houtpellets, om vervolgens in Europese kolencentrales mee te stoken. Onterecht wordt verondersteld dat dit klimaatneutraal is. De CO₂ uitstoot is groter

dan bij het verbranden van kolen en het duurt decennia voordat die weer is terugverdiend door de aangroei van nieuw bos. Dit als groene stroom verkopen slaat helemaal nergens op. Toch doen sommige energiebedrijven dat momenteel. Er moeten twee dingen gebeuren ten aanzien van bio-energie. Allereerst moeten duurzaamheidscriteria opgesteld worden, waarin de 'koolstofschuld' van biomassa wordt meegenomen. Ten tweede moet de volumestroom beperkt worden omdat anders ongewenste concurrentie ontstaat tussen sectoren. Met biomassa zijn veel nuttigere toepassingen te vinden dan energie. Energiebedrijven die hout bijstoken geven aan dat ze in het kader van de Biobased Economy willen samenwerken met de chemische industrie, maar de chemische industrie heeft veel minder biomassavolume nodig dan de energiesector, dus de verhouding zijn totaal zoek. Al met al doet het aanwenden van biomassa direct voor energietoepassingen afbreuk aan de biobased economy doordat concurrentie met andere sectoren ontstaat. Nu al klaagt bijvoorbeeld de houtverwerkende industrie dat houtvezels steeds moeilijker te verkrijgen zijn. De biobased economy gaat daarmee totaal de verkeerde kant uit.'

Danielle de Nie, programmaleider Biobased Economy van Natuur & Milieu:

'De bijstook van biomassa vindt al geruime tijd plaats. Het risico is dat andere vormen van biomassa dan afvalhout hiervoor aangewend worden, door toenemende hoeveelheden bijstook. Het komt zelfs al voor dat rondhout uit bossen gebruikt wordt. Daar zitten twee nadelige aspecten aan. Allereerst heeft het een negatieve invloed op de koolstofbalans in de bossen, nog afgezien van biodiversiteitsaspecten. Ten tweede vinden er substitutie- of

verdringingseffecten plaats. Op het moment dat voor bijstook stromen worden gebruikt die anders naar de papier- of spaanplaatindustrie zouden gaan, moeten ook zij andere stromen aanwenden. De druk op de houtmarkt neemt hierdoor toe, wat een prikkel is om meer hout te oogsten dan op duurzame wijze mogelijk is. Juist daarom is het naar ons idee onwenselijk om de bijstook van biomassa te stimuleren. Bovendien kunnen sommige biomassastromen veel nuttiger aangewend worden. Het is dan ook zeer teleurstellend dat men in Noordwest-Europa de biobased economy wil aanjagen, maar ondertussen wel in nationale actieplannen de bijstook stimuleert om duurzame energiedoelstellingen te behalen. De nadelige effecten die hierdoor optreden zijn helaas ook niet te vangen in duurzaamheidscriteria. De problematiek die ontstaat heeft de maken met de hoeveelheden beschikbare biomassa en de economische vraag- en aanbodzijde. Ook het issue van carbon debt – de 'koolstofschuld' – van bio-energie is veelal onderbelicht. Het gaat om de koolstofschuld die je opbouwt als je biomassa uit bossen aanwendt voor de productie van hernieuwbare energie. Het is zeer evident dat als je rondhout gaat gebruiken – wat het daadwerkelijk kappen van bossen betekent – het nog een hele tijd duurt voor je de koolstof hebt terugverdiend door de hergroei van het bos. Zelfs als je dan het 2020-doel voor duurzame energie op deze wijze haalt, is het klimaat er niet bij gebaat. Bijstook van deze biomassa heeft zodoende geen positief klimaateffect en dat vergeten veel beleidsmakers. Vandaag de dag is offshore windenergie qua kosteneffectiviteit per ton vermeden CO₂-uitstoot al veel efficiënter dan biomassa bij- en meestook. Dat sommetje wordt door beleidsmakers en politici helaas niet gemaakt.'